

תלמוד בבלי מסכת חולין דף כד עמוד ב

ת"ר: נתמלא זקנו, ראוי ליעשות שליח ציבור ולירד לפני התיבה ולישא את כפיו. מאימתי כשר לעבודה? משיביא שתי שערות; רבי אומר, אומר אני: עד שיהא בן עשרים.

רש"י מסכת חולין דף כד עמוד ב

שליח ציבור - לכל צרכיהם לתקוע שופר ולנדודת ולמנות פרנס.

תוספות מסכת חולין דף כד עמוד ב

נתמלא זקנו ראוי ליעשות שליח ציבור ולירד לפני התיבה ולישא את כפיו - תימה דבפ' הקורא את המגילה (מגילה דף כד.) אמרינן קטן קורא בתורה ואינו פורס על שמע ולא יורד לפני התיבה ולא נושא את כפיו משמע הא הביא שתי שערות יורד לפני התיבה ונושא את כפיו ויש לומר דכשהביא ב' שערות יכול לירד לפני התיבה אבל ליעשות שליח ציבור קבוע או להתפלל בתעניות ובמעמדות אינו נעשה עד שיתמלא זקנו כדאמרי' במסכת תענית (דף טו.) אין מורידין לפני התיבה אלא זקן ורגיל וא"ת דבסוף לולב הגזול (סוכה דף מב.) משמע דאפילו קטן נושא את כפיו דאמרינן קטן שיועד לישא את כפיו מחלקין לו תרומה בבית הגרנות ובקונטרס פירש לאו דוקא קטן אלא מיירי כשהביא שתי שערות ולא משמע הכי אלא קטן ממש דומיא דקטן היודע לדבר אביו מלמדו תורה והיודע לשחוט אוכלין משחיתו דמוקין לה בגדול עומד על גביו וי"ל דהא דקטן נושא את כפיו היינו עם הגדולים כדאמרינן גבי שיר בין רגלי הלויים היו עומדין וצערי הלויים היו נקראים בפ' אין בערכין (ערכין יג:) אבל בפני עצמו אינו נושא את כפיו עד שיביא ב' שערות.

תלמוד בבלי מסכת סוכה דף מב עמוד א

היודע לפרוס כפיו חולקין לו תרומה בבית הגרנות.

רש"י מסכת סוכה דף מב עמוד א

היודע לפרוס כפיו - כשהוא כהן.

חולקין לו תרומה בבית הגרנות - ... ומשיודע לפרוס כפיו ופורס בצבור - הכל יודעים שהביא שתי שערות, שאין קטן פורס כפיו, כדאמרינן במגילה (כד, א), הלכך חולקין לו.

תוספות מסכת סוכה דף מב עמוד א

היודע לפרוס כפיו חולקין לו תרומה בבית הגרנות - ... ומי שיועד לפרוס כפיו ופורס בצבור הכל יודעין שהביא שתי שערות שאין קטן פורס את כפיו כדתנן במגילה (דף כד.) כך פי' בקונט' ולא משמע הכי אלא בקטן ממש איירי דומיא דהיודע לדבר אביו מלמדו תורה והיודע לשחוט וכן כולהו אחריני והא דאמר בנושאין על האנוסה (יבמות דף צט: ושם) דאין חולקין

תלמוד בבלי מסכת מגילה דף כד עמוד א

משנה. המפטיר בנביא הוא פורס על שמע, והוא עובר לפני התיבה, והוא נושא את כפיו. ואם היה קטן - אביו או רבו עוברין על ידו. קטן קורא בתורה ומתרגם, אבל אינו פורס על שמע ואינו עובר לפני התיבה. ואינו נושא את כפיו. פוחח פורס את שמע ומתרגם, אבל אינו קורא בתורה, ואינו עובר לפני התיבה, ואינו נושא את כפיו. סומא פורס את שמע ומתרגם. רבי יהודה אומר: כל שלא ראה מאורות מימיו - אינו פורס על שמע.

רש"י מסכת מגילה דף כד עמוד א

ואינו נושא את כפיו - אם כהן הוא, שאין כבוד של צבור להיות כפופין לברכתו.

תוספות מסכת מגילה דף כד עמוד א

ואין נושא כפיו - משמע הא אם הביא ב' שערות ישא כפיו וקשה דהא סוף פ"ק דחולין (דף כד: ושם) אמר דאין נושא את כפיו עד שיתמלא זקנו ועוד קשה דמשמע סוף פרק לולב הגזול (סוכה דף מב.) קטן היודע לישא את כפיו חולקין לו תרומה בגורן ואפילו קטן ממש וי"ל דההיא דלולב הגזול מיירי עם כהנים גדולים ללמוד ולהתחנך והא דפסלינן הכא קטן מיירי בשאין גדולים עמו וההיא דחולין דבעי מלוי זקן מיירי לישא כפיו תדיר בקביעות אבל באקראי בעלמא יכול הוא לישא כפיו אף על פי שלא נתמלא זקנו כדי לאחזוקי נפשיה בכהני (וע"ע תוס' יבמות צט: ד"ה ואלו).

תוספות מסכת יבמות דף צט עמוד ב

ואלו הן חש"ו - היינו דוקא בקטן שאינו יודע לישא כפיו דבסוף לולב הגזול (סוכה מב. ושם) תניא יודע לישא את כפיו חולקין לו תרומה ואקטן קאי התם קטן היודע לישא את כפיו עולה עם הגדולים אבל בפני עצמו עד שיביא ב' שערות כדאמר בפ"ג דמגילה (דף כד. ושם) לישא בקביעות עד שיתמלא זקנו.

רמב"ם הלכות תפילה ונשיאת כפים פרק טו

הלכה א

ששה דברים מונעין נשיאת כפים: הלשון, והמומין, והעבירה, והשנים, והיין, וטומאת הידים...

הלכה ד

השנים כיצד כהן נער לא ישא את כפיו עד ד שיתמלא זקנו...

ערוך לנר מסכת סוכה דף מב עמוד א

בד"ה היודע לפרוס. ולא משמע הכי שלא בקטן ממש. לענ"ד יש ליישב דעת רש"י דהוקשה לו מה שהקשו גם התוס' דהרי אמרינן במגילה (כד א) דקטן לא ישא את כפיו והיאך אמרינן יודע לישא את כפיו חולקין לו תרומה ומה שתרצו דהיינו בפני עצמו אבל עם אחרים עולה והביאו ראי' משרי י"ל דלא ס"ל לרש"י שהרי גם הרמב"ם לא ס"ל חילוק זה מדלא הזכירו כמו שכ' הכפ"ת ובאמת לענ"ד אין הנדון דומה לראי' כלל דבשלמא גבי שיר לא שייך בזה פגם כבוד כלפי שמיא אדרבא הרי הקטנים נתנו נעימה בשיר דהרי לכך נקראו צוערי הלויים וא"כ לא גרע הקטן מכלי שיר שמנעימם בו השיר אבל גבי קטן לדוכן לישא את כפיו שהטעם מפני פגם כבוד הצבור שיהי' כפופים לברכת הקטן מה לי אם מברך לעצמו או עם אחרים אכתי איכא פגם כבוד ולכן י"ל דלא ס"ל להרמב"ם ורש"י חילוק זה והוקשה להם קושית התוס' גם מה שהקשו עוד דהרי בחולין (כד א) אמרינן עד שיתמלא זקנו. ולכן י"ל דס"ל לרש"י דודאי עיקר הזמן לישא כפיו הוא משיעשה גדול דהיינו משיביא ב' שערות אכן זה דוקא אם ידוע לצבור שכבר הביא ב' שערות אבל אם אין ידוע אזי לא ישא עד שיתמלא זקנו שאז ידוע לכל שגדול הוא ולא יחשדהו שקטן הוא עדיין ופוגם בכבודם אך כיון שכל הטעם שאין קטן נושא את כפיו מפני שגנאי הוא לצבור א"כ אם הצבור מבקשים ממנו לישא את כפיו ומחלו על כבודם יכול לישא כפיו אם יודע לישא את כפיו ולקטן כזה ג"כ חולקים תרומה בבית הגרנות כיון דכל הטעם דאין חולקין הוא משום בזיון תרומה דאין הכל יודעים שיודע לשומרה בטהרה א"כ לקטן שיודע לישא כפיו ממנ"פ חולקין שמי שיודע אותו דעדיין קטן הוא היודע לישא את כפיו א"כ יודע ג"כ שיודע לשמור בטהרה ואין כאן בזיון תרומה ולמי שאינו יודע שקטן הוא הרי סובר דגדול הוא מדנושא כפיו וא"כ כש"כ שאין כאן בזיון תרומה ובזה מיירי הכא וכן י"ל דגם הרמב"ם סובר כן ולכן כתב (פי"ב מתרומות הכ"ב) יודע לשמור את חוקו חולקין לו תחת מה דקאמר הכא יודע לישא את כפיו כיון דנשיאת כפים צריך להיות ראי' שיודע לשמור בטהרה את התרומה קרי ליה יודע לשמור חוקו כמו שיודע חוק כהונה לישא כפיו יודע ג"כ חוק הכהונה לשמור התרומה בטהרה ועיין מה שכתבתי בחידושי ליבמות (צט ב):

שו"ת הרמ"ע מפאנו סימן צה - נשיאות כפים

שאלה יש מנהג קבוע למקצת קהלות בשעה שהכהנים נושאים את כפיהם לומר פסוקים ידועים אליהם שלא הזכרו בגמרא, ובקהלות אחרות אפילו הני דאתמרו בגמרא לא אמרי להו, ואיכא מאן דבעי מימר הני אין אחריני לא, ומבעי לן למנדע כמאן נעביד; עוד יש מנהג קבוע לקהלות ידועות שאין הכהנים נושאים את כפיהם אלא במוספי ימים טובים אבל לא בחול ולא בשבת כלל, ולא ידענא טעמא מאי; עוד שמענו דבאתריה דמר אין הקטנים נעשים סניף לגדולים בנשיאות כפים עד שיביאו שתי שערות, ויש מנהג קבוע בהפך מזה ברוב העולם, ולא ידענא כמאן נעביד; (עוד, ש"ץ כהן במקום שיש כהנים אחרים מהו לישא את כפיו עמהם) +שאלה זו, וכן התשובה לקמן, רשומים בכתב יד בתוך הספר דפוס ראשון שהי' לפני מע' המחבר הרמ"ע מפאנו זצ"ל, וכנראה שהיא העתק מכתב יד קדשו של המחבר. +... שלישית - כל הגאונים שוים בדין זה שאין קטן נושא את כפיו כלל כפשטה דמתניתין, והסכימו עמהם רש"י והרב והרמב"ם, ואין אנו שומעים לאחרונים שפירשוהו לעצמם, ואשנויי לא נקום ונסמך, ואף על פי שהמה מדמים אנחנו לא נעשה מעשה כי המסורת איש מפי איש מסכים עם הראשונים ותו לא מדי +בחלק השני (נראה שהיה מסודר בכ"י חלק שני של התשובות, המו"ל) תמצא זאת התשובה יותר מבוררת. +

שולחן ערוך אורח חיים הלכות נשיאת כפים ונפילת אפים סימן קכח סעיף לד

קטן (קכא) מח שלא הביא שתי שערות, (קכב) אינו נושא את כפיו בפני עצמו כלל; * אבל עם כהנים שהם גדולים, נושא (קכג) מט ללמוד ולהתחנך. ומי שהביא שתי שערות, נושא את כפיו, אפילו בפני עצמו, * (קכד) ומיהו <לא> דוקא (קכה) באקראי בעלמא * נ ולא בקביעות, עד שיתמלא זקנו, שאז יכול לישא כפיו אפילו יחידי בקבע. וכל שהגיע לשנים שראוי להתמלאות זקנו, אף על פי שלא נתמלא, קרינן ביה נתמלא זקנו (קכו) וע"ל סי' נ"ג סעיף ח'.

משנה ברורה על שולחן ערוך אורח חיים הלכות נשיאת כפים ונפילת אפים סימן קכח סעיף לד

(קכא) שלא הביא - ואם נעשה בן י"ג שנה ויום אחד [צד] תלינן לענין זה שמסתמא הביא ב' שערות וכעין שפסק הרמ"א לעיל בס' נ"ה בס"ה בהג"ה:
(קכב) אינו נושא - [צה] אפילו באקראי שאין כבוד צבור להיות כפופין לברכת קטן:
(קכג) ללמוד ולהתחנך - ומטעם זה רשאי לברך ג"כ מ"א וכ"כ הרדב"ז בח"א בס' תקס"ה. וחינוך זה אינו כשאר זמני החנוך שהוא כבר חמש כבר שית כ"א [צו] בשיודע לישא כפיו כמנהגי הכהנים:
(קכד) ומיהו-ג"ז הוא [צז] מטעם כבוד הצבור שאין כבודם שיברכם תמיד בקבע וביחידי איש שלא נתמלא עדיין זקנו:
(קכה) באקראי - ובמדינתנו שאין נושאים כפים אלא ביום טוב מותר לישא כפיו בכל רגל אפילו בפני עצמו כדי לאחזוקי נפשיה בכהני דלא מקרי זה אלא אקראי [מ"א וט"ז וש"א]:
(קכו) ועיין לעיל וכו' - כלומר דשם מבואר דאפילו היה לו זקן מועט קרינן ביה נתמלא זקנו אם הוא מבן י"ח שנה ומעלה וקודם לכן בעינן מילוי זקן ממש:

ביאור הלכה על שולחן ערוך אורח חיים הלכות נשיאת כפים ונפילת אפים סימן קכח סעיף לד

- * אבל עם כהנים שהם גדולים וכו' - עיין בע"ת שכתב דר"ל שאז מותר אפילו בקבע וכן מה שכתב לקמיה ומיהו דוקא באקראי בעלמא ר"ל ג"כ דוקא בפני עצמו אבל עם אחרים מותר אפילו בקבע וכן משמע מא"ר והפמ"ג כתב דזה אינו מוכרח ומלשון המחבר שסיים שאז יכול לישא כפיו אפילו יחידי משמע כהע"ת וכן פסק הח"א:
- * ומיהו דוקא באקראי וכו' - כתב הע"ת נראה דאם אין כהן אחר אלא זה שעדיין לא נתמלא זקנו אם הוא מבן י"ג שנה ויום אחד נושא את כפיו אפילו בקביעות דומיא מה שמבואר לענין ש"ץ בסימן נ"ג ס"ז והא"ר חולק עליו דשם שאני שהקילו כדי שלא יבטלו מלשמוע קדושה וקדיש וברכו. ומספר האשכול משמע כהע"ת. ננס לא ישא כפיו לבדו אפילו דש בעירו ומטעם שלא יאמרו קטן נושא כפיו דחיישינן שמא יש כאן אנשים שאין מכירין אותו ויאמרו קטן נושא כפיו אבל אם יש לו זקן זקנו מוכחת עליו. פר"ח בשם הירושלמי:
- * ולא בקביעות - עיין בתוס' סוכה מ"ב ע"ב דמשמע דיו"כ ובשאר תעניות שמרבים ברחמים אפילו אקראי חשיב כמו קבע ולפלא שלא הביאו האחרונים וצ"ע למעשה:

ערוך השולחן אורח חיים הלכות תפילה סימן קכח**סעיף מו**

תנן במגילה [כ"ד:] דקטן אינו נושא את כפיו ובסוכה ספ"ג אמרו דקטן היודע לישא כפיו חולקין לו תרומה ומשמע דקטן נושא כפיו ובספ"ק דחולין [כ"ד] אמרו דאפילו גדול כל שלא נתמלא זקנו אינו נושא כפיו ע"ש וכתבו התוס' והרא"ש שם דגם חילוקים יש דקטן שלא הביא שתי שערות אינו נושא כפיו כלל כשהוא לבדו אבל עם כהנים אחרים נושא כפיו וזהו הך דסוכה ודמגילה וכשהביא שתי שערות יכול לישא כפיו גם כשהוא לבדו אך זהו באקראי אבל לישא כפיו בקביעות אינו אא"כ נתמלא זקנו והיינו הך דחולין דשם מיירי בעניני ש"ץ קבוע וכך פסק רבינו הב"י בסעיף ל"ד וכתב דנתמלא זקנו מקרי כשהגיעו שניו לפרק זה אף על פי שלא נתמלא עדיין ע"ש:

סעיף מז

ודברי הרמב"ם בזה צ"ע שכתב בפט"ו דין ד' השנים כיצד כהן נער לא ישא את כפיו עד שיתמלא זקנו ולהדיא משמע דקודם לכן אינו נושא כפיו כלל שהרי חשבה בין כל הפסולין והן אמת גם הטור כתב כן וז"ל קטן או אפילו גדול שלא נתמלא זקנו אינו נושא כפיו אמנם הטור מסיים וה"מ הוא לבדו אבל עם אחרים משידע לישא כפיו נושא עמהן עכ"ל ולפ"ז יפרש הך דחולין כשהוא לבדו וכן הך דמגילה והך דסוכה עם אחרים ואין לשאול אהך דמגילה מאי איריא קטן אפי' גדול נמי כל שלא נתמלא זקנו דודאי כן הוא אך במגילה לא מיירי בדינא דנשיאת כפים אלא בדיני קטן וקחשיב גם הך דנשיאת כפים אבל על הרמב"ם קשה ויש מי שכתב דגם הרמב"ם ס"ל חילוק זה [ב"י] וזהו ודאי תימא דא"כ למה לא הזכיר ויש מי שכתב דהרמב"ם פי' הך דסוכה דרק אם יודע לפרוס כפיו חולקין לו תרומה ולישא כפיו אינו רשאי [לח"מ] וזה דחוק יותר אמנם לחנם טרחו בדבריו דהרמב"ם היתה לו גירסא אחרת בסוכה כמבואר מדבריו ספי"ב מתרומות דחשיב בין עשרה שאין חולקין להן תרומה קטן שאינו יודע לשמור חוקו ע"ש וכן הוא בתוספתא פ"א דחגיגה ע"ש ולא קאי כלל על נשיאת כפים אלא שאינו יודע לשמור הנהגתו בדרך בר דעת [עכ"מ שם שפי' לשמור חוקו הוא על נשיאת כפים ודבר תמוה הוא]:

סעיף מח

ואין לתמוה בין לשיטת הרמב"ם דכשלא נתמלא זקנו אינו נושא כפים כלל ובין לשיטת הטור דאינו עולה לבדו ובין להתוס' והרא"ש דאינו יכול בתמידות לעלות לדוכן לבדו ואם אין אחר בטלה נשיאות כפים מנ"ל לחז"ל לומר כן והא גדול חייב בכל המצות דנ"ל דילפינן זה כיון דכתיב דבר אל אהרן ואל בניו כה תברכו וגו' ואהרן ובניו נתמלאו זקנם ולכן מדין תורה פטור לגמרי כפי שיטת הרמב"ם ולהטור כשיש עמהם אחרים הלא חובה על אחרים ולשיטת התוס' והרא"ש לא מדמינן לאהרן ולבניו רק אם היה בתמידות כאהרן ובניו [כנלע"ד ועט"ז סקל"א שכתב דלכן לא הביא הטור חילוק דאקראי מפני שהיה באשכנז שאין נושאין כפיהן רק ביום טוב והכל הוה אקראי ע"ש ודבריו תמוהים דאטו מפני זה אין להטור לכתוב למען הספרדים ועוד דבעיקר הדבר אינו כן שהרי הרא"ש ברח לספרד עם כל בניו כידוע והעיקר כמ"ש דהטור אינו מחלק בזה והך דמגילה לאו דוקא קטן אלא משום דמיירי שם במילי דקטן וכ"כ הלח"מ ע"ש ועוד דהרי הטור לא הזכיר כלל מנהג זה ודו"ק]: